

Met dit derde nummer van 'De Grote Rede' sluiten we de eerste jaargang van ons informatieblad over kust en zee af. En niet zonder enige tevredenheid. Uit de vele reacties, vragen en nieuwe inschrijvingen denken we te mogen besluiten dat er nood was aan dit initiatief: er is een duidelijke behoefte aan op maat gesneden nieuws over het geïntegreerd beheer van ons kustgebied en 'De Grote Rede' kan hierin alvast een rol van betekenis vervullen. Als na nieuwjaar het coördinatiepunt voor geïntegreerd kustzonebeheer van start gaat vanuit de nieuwe kantoren van het VLIZ in de vismijn van Oostende, zullen de inspanningen voor de zo noodzakelijke kennis- en informatieoverdracht ten behoeve van een welvende en evenwichtig gestuurde kustregio ongetwijfeld verder uitgebouwd worden.

Want steeds weer blijkt dat integraal beheer voor een belangrijk deel berust op kennis van de materie, onderling overleg en luisterbereidheid vanuit de diverse sectoren en groeperingen actief in de streek. De onderwerpen die in het voorliggende nummer van 'De Grote Rede' aan bod komen zijn daar getuige van. In een eerste bijdrage wordt de nog vrij jonge 'Wet ter bescherming van het mariene milieu' uitvoerig toegelicht, zodat ook niet-juristen begrijpen waarom dient gestreefd te worden naar een evenwicht in het economisch en sociaal functioneren van de zee en de aanwezige natuur- en milieuwaarden. In een tweede artikel wordt het leven van de zeepier en dat van de pierenspitter belicht. Wij onthouden alvast dat, hadden biologen-wetenschappers wat beter geluisterd naar de bevindingen van pierenspitters en zeehengelaars, ze al veel langer zouden hebben erkend dat er niet één maar twee soorten zeepieren bestaan... En ook het verhaal van de kustverdediging – zo oud als de kust zelf – is er één van interactie en van streven naar optimale oplossingen met respect voor verschillende waarden en functies. Of hoe ingenieurs overhaald werden om met een 'zachtere hand' onze kuststreek te gaan veiligstellen.

Rest ons nog u allen veel leesplezier toe te wensen, een voorspoedige jaarwisseling en een grote luisterbereidheid in het komende jaar.

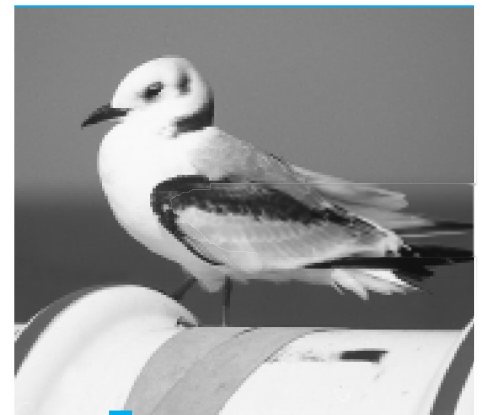
DE BELGISCHE WET TER BESCHERMING VAN HET MARIENE MILIEU: EEN 'KOOKBOEK' VOOR EEN DUURZAAM BEHEER VAN ONZE NOORDZEE

Een nieuwe wet kon niet langer uitblijven

Op 20 januari 1999 werd in België een nieuwe wet goedgekeurd voor de bescherming van het mariene leefmilieu. De zogenaamde *Wet ter bescherming van het mariene milieu in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België* werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 12 maart 1999. Deze nieuwe wet voorziet in de mogelijkheid tot het nemen van natuurbehoudmaatregelen op zee en voorziet ook in een betere bescherming van het mariene milieu tegen verontreiniging. Vóór die tijd ontbrak het in België aan een wettelijk kader voor een degelijk natuurbehoud en voor de bescherming van het mariene milieu. De wet geeft uitvoering aan een aantal internationale verdragen die België, zoals alle andere Noordzee-staten, mee ondertekende. Deze wet kadert dus in een internationale wil en plicht om de natuurwaarden in zee beter te beschermen. Het nemen van natuurbehoud- en beschermingsmaatregelen op grond van dit juridische instrument heeft daarom niet tot gevolg dat alle menselijke activiteiten in zee worden verboden of beperkt. Men beoogt wel de verschillende activiteiten op een meer duurzame manier te laten plaatsgrijpen, waardoor

een evenwicht kan worden gezocht tussen de activiteiten en de bescherming van het mariene milieu.

De wet omvat 82 artikelen en is opgedeeld in diverse hoofdstukken (o.a. algemene doelstellingen en beginselen, natuurbehoudmaatregelen, voorkoming en beperking van verontreiniging, vergunningen voor mogelijke schadelijke activiteiten, milieueffectenbeoordeling, noodmaatregelen ter vrijwaring en bescherming van het mariene milieu, herstel van schade en milieuverstoring, controle en handhaving). Voorts worden nog een aantal bestaande wetten gewijzigd, in het bijzonder de MARPOL-wet (zie kader) van toepassing bij verontreini-

MD

'De Wet' kadert in een internationale wil en plicht om de natuurwaarden in zee beter te beschermen

MD

'De Wet' regelt geen activiteiten op zee die behoren tot de bevoegdheid van het Vlaams Gewest zoals het baggeren, maar wel de gevolgen die deze activiteiten kunnen hebben op het milieu

ging veroorzaakt door de scheepvaart. Het nieuwe juridische instrument is van toepassing in de zeegebieden die vallen onder de rechtsbevoegdheid van België (dit zijn de Belgische territoriale zee, de Belgische exclusieve economische zone en het continentaal plat van België: zie kader) met als landwaartse grens de laagwaterlijn. De wet regelt geen activiteiten op zee die behoren tot de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest, zoals het baggeren en het loodsen, maar wel de gevolgen die deze activiteiten kunnen hebben op het milieu.

De basisingrediënten

Vooreerst zijn er enkele *algemene milieubeginselen* opgenomen waaraan eenieder, zowel de overheid als de gebruikers van de zee, zich ten allen tijde dient te houden. Deze beginselen zijn het beginsel van het preventief handelen, het voorzorgsbeginsel, het beginsel van duurzaam beheer, het beginsel dat de vervuiler betaalt en het herstellbeginsel. Het beginsel van preventief handelen betekent dat schade moet worden voorkomen, veeleer dan het achteraf te herstellen. Als er dan toch schade is, dan moet volgens het herstellbeginsel het mariene milieu in de mate van het mogelijke in de oorspronkelijke toestand worden hersteld (bv. het opruimen van olie, het herstel van bedreigde populaties). Het voorzorgsbeginsel betekent dat preventieve maatregelen moeten worden genomen indien er een gegronde bezorgdheid bestaat voor verontreiniging van de zeegebieden door een bepaalde activiteit, ook al is er geen vaststaand bewijs van het oorzakelijk verband tussen de activiteit en de schade. Als er kosten worden gemaakt voor de preventie of de bestrijding van verontreiniging, dan zijn die ten laste van de vervuiler. Het beginsel van duurzaam beheer betekent dat de natuurlijke rijkdommen van de zee ook in voldoende mate beschikbaar moeten blijven voor de volgende generaties en dat de menselijke activiteiten de draagkracht van het mariene milieu niet mogen overschrijden.

Er wordt in de wet ook een *algemene zorgplicht* opgelegd: elke persoon die in de zeegebieden een activiteit uitoefent, heeft de plicht de nodige voorzorgen te nemen om schade of milieuverstoring te voorkomen.

De ecologische waarde van ons stukje Noordzee

Ondanks de kleine oppervlakte van het deel van de Noordzee onder de rechtsbevoegdheid van België, is dit gebied ecologisch heel waardevol (bv. als overwinteringsplaats voor zeevogels, als paai-

VL

In de gerichte en integrale mariene reservaten zijn o.a. scheepvaart en militaire activiteiten niet bij voorbaat uitgesloten

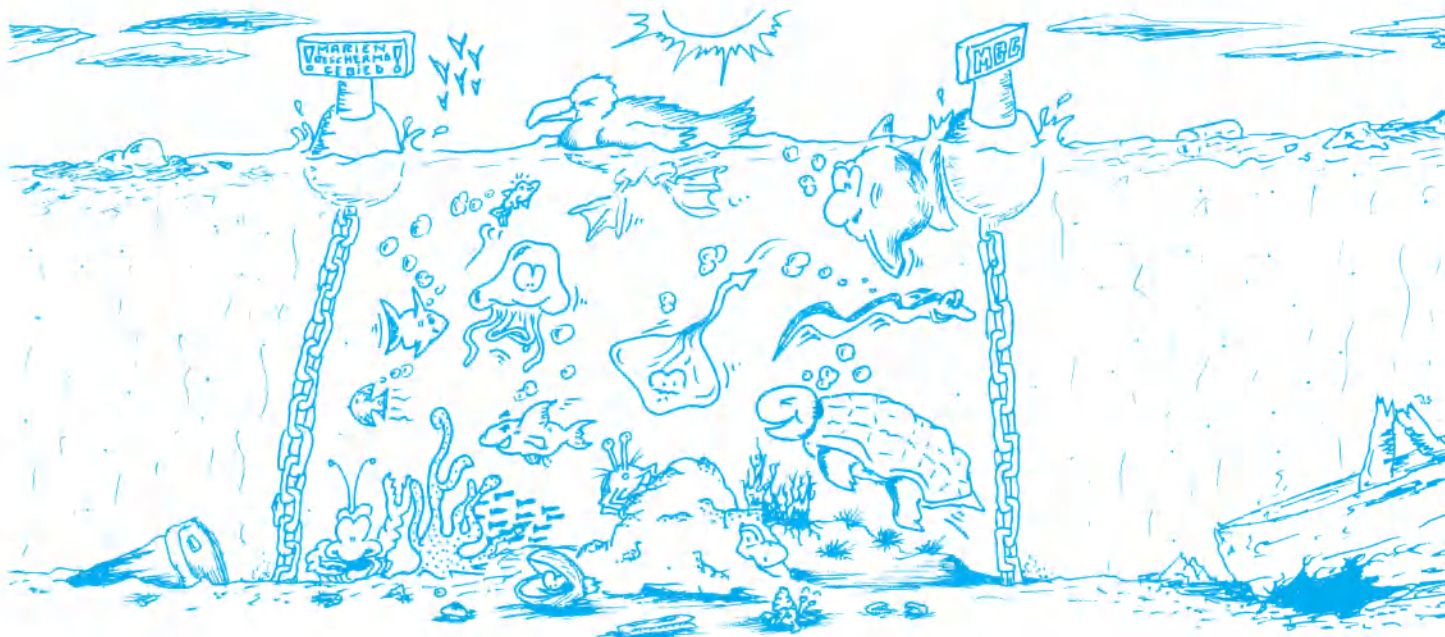
en kraamkamergebied voor vissen en garnalen, als leefgebied voor de bodemfauna). Deze ondiepe kustzone met zijn talrijke zandbanken heeft niet enkel een lokaal, maar ook een internationaal belang en werd reeds aangeduid als watervogelgebied van internationale betekenis (Ramsar-Verdrag, 1971: zie kader). Voor veel soorten en hun leefgebieden zijn er echter bedreigingen (bv. bijvangst van jonge individuen en niet-commerciële soorten door de visserij, verstoring van vogels en zeezoogdieren door recreatieve activiteiten, vervuiling, vangst en verdrinking van niet-doelsoorten in warrelnetten, bedreiging van soorten en leefgebieden door bepaalde visserijmethoden). Om de natuurwaarden in zee beter te beschermen kunnen in uitvoering van de nieuwe wet zowel maatregelen worden genomen voor de bescherming van gebieden als voor de bescherming van soorten.

De beruchte 'mariene reservaten'

Wie de wet aandachtig leest, zal begrijpen dat het veel beter is te praten over 'mariene beschermde gebieden', dan wel over 'mariene reservaten' (in de zin van 'strikt gereguleerde en afgesloten gebieden waar strenge beperkingen gelden'). Immers, niet het negativistische verbieden staat voorop, wel het terechte streven naar een betere bescherming.

Op grond van de wet kunnen dan ook verschillende soorten mariene beschermde gebieden worden ingesteld, afhankelijk van de specifieke noden:

- de *integrale mariene reservaten* en de *gerichte mariene reservaten*;
- de *speciale beschermingszones of speciale zones voor natuurbehoud*, bestemd voor de instandhouding van bepaalde mariene habitats of bijzondere soorten: deze categorie van de speciale beschermingszones geeft uitvoering aan de

Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn (zie kader);

- de *gesloten zones* waar gedurende het jaar of een gedeelte ervan bepaalde activiteiten niet zijn toegelaten;
- de *bufferzones* die worden aangewezen voor de bijkomende bescherming van beschermde mariene gebieden.

Naargelang de plaats en de noodzakelijke beheersmaatregelen, zal moeten worden gekozen welke categorie het meest geschikt is. Indien slechts één activiteit frontaal botst met natuurbehoudbelangen, kan een gesloten zone aangewezen worden. In het geval het nodig is in een gebied verschillende activiteiten te beperken en een actief beheer te voeren, wordt het best geopteerd voor een gericht marien reservaat.

Voor de *gerichte en integrale mariene reservaten* specificereert de wet reeds verdere maatregelen. In een gericht of integraal reservaat wordt uitgegaan van een algemene verbodsbepaling: alle activiteiten zijn er verboden, met uitzondering van de activiteiten die expliciet worden genoemd in de wet. De toegelaten activiteiten zijn:

- toezicht en controle;
- monitoring en wetenschappelijk onderzoek;
- scheepvaart, tenzij deze wordt beperkt volgens de procedure voorzien in de wet;
- beroepsvisserij, tenzij deze wordt beperkt of verboden door de Minister van leefmilieu en de Minister van landbouw;
- militaire activiteiten.

De scheepvaart en de visserij worden dus niet bij voorbaat uitgesloten in een reservaat. Beide activiteiten zijn hoofdzakelijk op internationaal vlak gereguleerd

en zijn bovendien zeer ruim, waardoor het weinig zinvol is algemene beperkende maatregelen te nemen. Een verdere gedetailleerde uitwerking hoort thuis in een uitvoeringsbesluit. Om te weten welke activiteiten mogelijk blijven in een reservaat moet dus niet alleen naar de wet, maar ook naar de uitvoeringsbesluiten met de beheersmaatregelen in de reservaten worden gekeken.

Voor een *gericht marien reservaat* is er een beheersplicht en moet een beheerscommissie ingesteld worden. De overheid moet hier beheers-, behouds-, herstel- of natuurontwikkelingsmaatregelen en initiatieven inzake natuureducatie nemen.

Hoever staan we nu?

Tot dusver zijn nog geen mariene beschermde gebieden in zee ingesteld. De bedoeling was om nog voor het einde van de vorige regeerperiode beschermingsmaatregelen te nemen, en reeds één of enkele mariene reservaten af te bakenen. Gedurende het opmaken van voorstellen over de afbakening rees echter een storm van protest van diverse gebruikersgroepen, die zich – al dan niet terecht – geïnteresseerd voelden door de voorstellen. De instelling van mariene beschermde gebieden werd door sommigen misleidend voorgesteld als het einde van de kustactiviteiten. Het is natuurlijk wel zo dat het instellen van beschermingszones beperkingen zal meebrengen voor (sommige van) de huidige activiteiten. Dergelijke beperkingen zijn te verantwoorden vanuit ecologisch oogpunt, gelet op de belangrijke natuurwaarden aan onze kust. Het ongehinderd plaatsvinden van bepaalde activiteiten, zonder rekening te houden met de

natuurwaarden, is niet langer verantwoord en past niet in internationale en nationale aanvaarde beginselen zoals het voorzorgsbeginsel en duurzame ontwikkeling. De kleine oppervlakte van de zeegebieden aan onze kust noodzaakt in het bijzonder het instellen van een ruimtelijke ordening, waarbij zowel de natuurwaarden als andere gebruiksfuncties op een duurzame manier naast elkaar kunnen blijven voortbestaan. Het instellen van reservaten heeft niet tot gevolg dat hele sectoren zullen sneuvelen. Meer nog: voor de toeristische sector kan de aanwezigheid van beschermde gebieden veeleer een bijkomende troef en aantrekkingskracht betekenen.

Een pleidooi voor verdrukten, een rem voor opportunisten

Een duurzaam beheer van de zee stopt niet bij het beschermen van kwetsbare gebieden. Bepaalde bedreigde soorten hebben nood aan specifieke maatregelen om het hier vol te houden. Voor andere soorten kan het nuttig zijn hun sterke expansiedrang wat in toom te houden. De soortenbeschermingsmaatregelen gelden in de volledige zeegebieden en zijn niet beperkt tot de beschermde gebieden. Volgens de wet moet er een *lijst van beschermde soorten* worden opgesteld. Voor deze soorten is het verboden ze te doden, te vangen, te verhandelen, te verstoren enz. Deze lijst moet nog worden uitgewerkt in een uitvoeringsbesluit. In ieder geval is de *jacht op alle zeevogels en zeezoogdieren* in de zeegebieden al verboden in de wet zelf. De visserij wordt gereguleerd in de visserijwetgeving en niet in de wet ter bescherming van het mariene milieu. Niettemin kunnen op basis van de wet maatregelen worden genomen voor de sportvisserij met het

MD

De kleine oppervlakte van de zeegebieden aan onze kust noodzaakt het instellen van een ruimtelijke ordening, waarbij zowel de natuurwaarden als andere gebruiksfuncties op een duurzame manier naast elkaar kunnen blijven voortbestaan

MD

Personeel van SeaLife Blankenberge laat twee herstelde zeehonden terug vrij na verzorging

MD

'De Wet' wil remmend optreden ten aanzien van nieuwe introducties van vreemde organismen. Voor de uit Amerika overgekomen zeeslak, het Muiltje, kwam ze alvast te laat

VL

Een lijst van beschermde soorten zal worden opgesteld. Voor deze soorten is het verboden ze te doden, te vangen, te verhandelen of te verstoren

oog op de bescherming van het mariene milieu.

De *introductie van niet-inheemse soorten* in de zeegebieden is verboden, tenzij – bij koninklijk besluit – een vergunning wordt verleend. Ongewenste introducties via het ballastwater van zeeschepen kunnen worden geregeld door een uitvoeringsbesluit. Er kunnen ook maatregelen worden genomen om niet-inheemse soorten te bestrijden of te verwijderen met het oog op de bescherming van de inheemse soorten. De doelbewuste introductie in de zeegebieden van genetisch gemodificeerde organismen is verboden.

Er worden ook enkele bijzondere maatregelen voorzien inzake de *opvang en ver-*

zorging van zeezoogdieren. Er wordt een meldingsplicht ingevoerd en een verplichting tot het vrijlaten van onopzettelijk gevangen en gezonde zeezoogdieren. Er moet een procedure worden uitgewerkt voor de behandeling van gewonde of dode zeezoogdieren. Dit betekent niet dat voor andere soorten zoals zeevogels geen opvangmaatregelen kunnen worden voorzien. Door de verplichtingen die België aanvaardde in een aantal internationale overeenkomsten moeten voor gestrande zeezoogdieren bijzondere maatregelen genomen worden. Door het feit dat zeehonden, dolfinnen en walvissen aan de top van de voedselketen staan kunnen ze een functie hebben als indicatoren voor de kwaliteit van het mariene

milieu. Wetenschappelijk onderzoek op dode, aangespoelde dieren is dan ook essentieel.

Een noodzakelijke inhaalbeweging

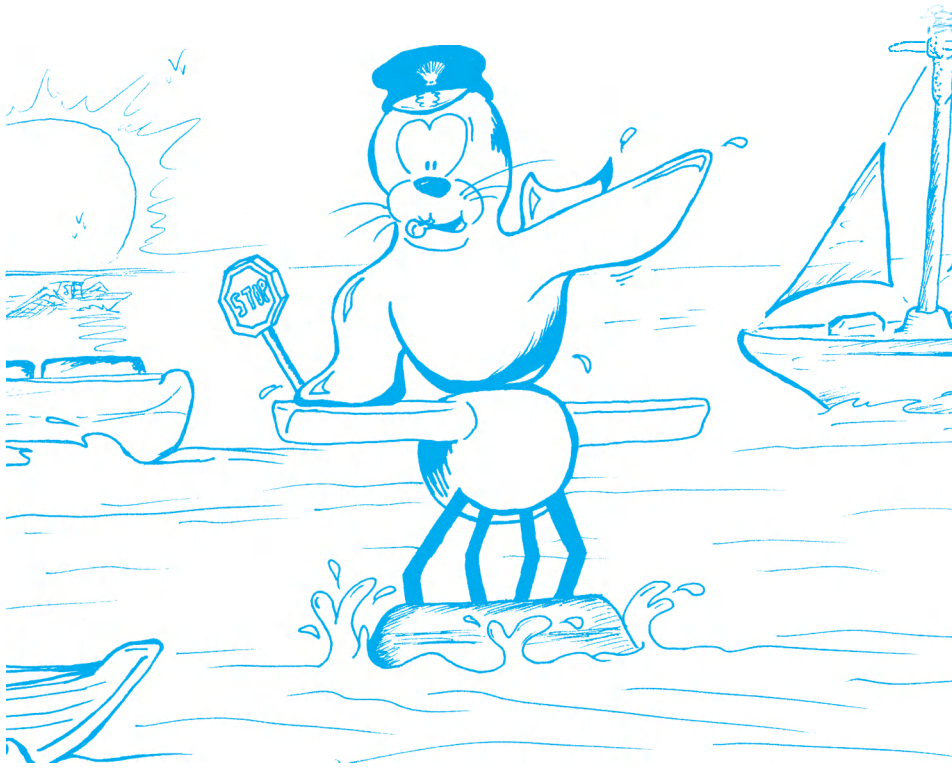
Daar waar je op land voor nagenoeg alles een vergunning nodig hebt van de bevoegde overheid, kon op zee tot voor kort nog quasi alles zonder. Daar komt nu verandering in. Door de wet worden tal van activiteiten onderworpen aan een *vergunning of een machtiging*. Deze vergunning (die geldt voor werkzaamheden gesitueerd in de burgerlijke bouwkunde, het graven van sleuven en het ophogen van de zeebodem, het gebruik van explosieven en akoestische toestellen met een groot vermogen, het achterlaten en vernietigen van wrakken en gezonken scheepsladingen, industriële activiteiten en activiteiten van publicitaire en commerciële ondernemingen) wordt toegekend door de minister bevoegd voor de bescherming van het mariene milieu (momenteel Magda Aelvoet). De procedure voor de vergunningen is uitgewerkt in een koninklijk besluit van 20 december 2000 (gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 25 januari 2001).

Een aantal activiteiten valt niet onder deze vergunningsplicht: het gaat ondermeer om beroepsvisserij, wetenschappelijk onderzoek, scheepvaart, niet-winstgevende individuele activiteiten en baggeren. Deze uitzonderingen werden ingelast omdat zij ofwel reeds vergunningsplichtig zijn in het kader van andere wetgeving, ofwel niet tot de bevoegdheid

MD

Een verplichting tot milieueffectenbeoordeling voor de exploratie en exploitatie van het continentaal plat wordt voorzien in de wet inzake het continentaal plat van België

MD

Als het noodlot dan toch heeft toegeslagen...

van de federale overheid behoren, ofwel omdat het niet zinvol is ze te onderwerpen aan een vergunningsplicht (zoals de individuele activiteiten). Militaire activiteiten kunnen slechts aan een vergunning of machtiging worden onderworpen op basis van een besluit genomen door de minister bevoegd voor de bescherming van het mariene milieu en de minister van defensie.

Voor activiteiten waarvoor een vergunning of machtiging is vereist, moet vooraf door de aanvrager een *milieueffectenbeoordeling* opgemaakt worden. De procedure voor de milieueffectenbeoordeling werd verder uitgewerkt in een koninklijk besluit van 20 december 2000 (Belgisch Staatsblad van 25 januari 2001). De bepalingen inzake milieueffectenbeoordeling van de wet ter bescherming van het marien milieu zijn niet van toepassing op de exploitatie van het continentaal plat. Een verplichting tot milieueffectenbeoordeling voor de exploratie en exploitatie van het continentaal plat wordt echter voorzien in de wet inzake het continentaal plat van België (Wet van 13 juni 1969 inzake de exploratie en exploitatie van niet-levende rijkdommen van de territoriale zee en het continentaal plateau: Belgisch Staatsblad van 8 oktober 1969, gewijzigd door de Wet ter bescherming van het mariene milieu en de Wet betreffende de exclusieve economische zone).

Het storten en lozen aan banden gelegd

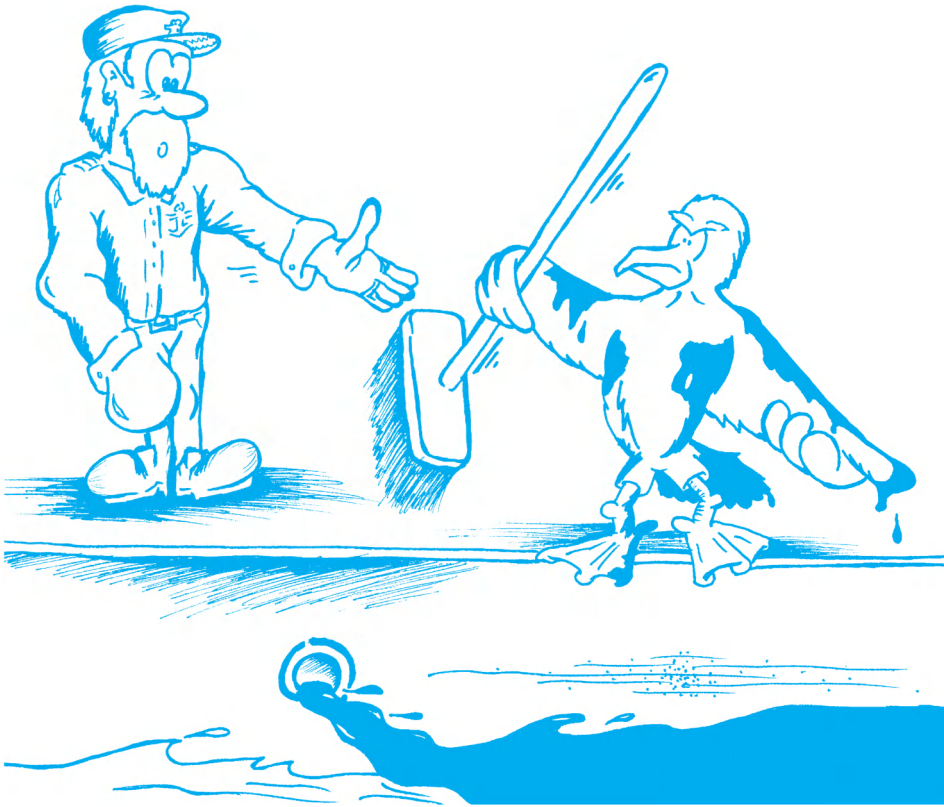
De wet omvat belangrijke maatregelen voor de preventie van verontreiniging van het mariene milieu. Zo is het *storten en de verbranding* voor iedereen verboden in de Belgische zeegebieden. Het stortings- en verbrandingsverbod wordt ook uitgebreid over de ganse wereld voor Belgische onderdanen en alle schepen onder Belgische vlag. Op het algemene verbod tot storten zijn enkele uitzonderingen voorzien. Het gaat over het verstrooien van de as van verbrande menselijke lijken, het overboord zetten van niet-verwerkte vis, visafval en bijvangst door vissersvaartuigen, het storten van baggerspecie en het storten van inerte materialen van natuurlijke oorsprong bestaande uit vast, chemisch onbehandeld, geologisch materiaal waarvan de chemische bestanddelen niet in het mariene milieu vrijkomen. Met deze laatste categorie worden overwegend rotsblokken, zand en grind bedoeld die kunnen worden gebruikt bij havenuitbreidingen, het aanleggen van kunstmatige eilanden en alle vormen van strandbeschermingsmaatregelen in zee. Alhoewel het storten van baggerspecie niet wordt verboden, wordt het wel onderworpen aan een machtiging door de overheid. De wet omvat eveneens een *verbod op directe lozingen* in zee via pijpleidingen of vanaf constructies in zee.

Vaak met de vinger gewezen: de scheepvaart

Het imago van de scheepvaart krijgt regelmatig een zware deuk als weer eens een reuzetanker op de klippen slaat met alle schade voor mens en milieu tot gevolg (zie De Grote Rede, 2). Om wantoestanden zoveel mogelijk te voorkomen, voorziet de wet in specifieke maatregelen voor de preventie van verontreiniging door scheepvaart. Dit kan gebeuren door het instellen van routeringsmaatregelen en het nemen van maatregelen ingeval van scheepvaartongevallen.

Routeringsmaatregelen: risicovolle activiteiten weghouden van kwetsbare zones

In de wet wordt een basis geboden om verplichte routeringsystemen in te stellen en zo kwetsbare zeegebieden zoveel mogelijk te vrijwaren tegen de risico's op verontreiniging. De procedure voor het instellen van routeringsmaatregelen verschilt voor de territoriale zee en de exclusieve economische zone. In de territoriale zee kan België unilateraal maatregelen opleggen mits ze voldoen aan een aantal voorwaarden. Er moet daarbij rekening worden gehouden met het beginsel van de onschuldige doorvaart voor vreemde schepen. De routeringsmaatregelen in de exclusieve economische zone moeten worden goedgekeurd door de Internationale Maritieme Organisatie (IMO) (zie kader).

Als het noodlot dan toch heeft toegeslagen...

In geval van een scheepvaartongeval met het risico op schade of milieuverstoring rust er een verplichting op de kapitein om dit ongeval onverwijld aan de Belgische overheid te melden. De kapitein dient ook alle gevraagde gegevens in verband met het ongeval te verstrekken en informatie te verschaffen over de maatregelen die door het schip in verband met het ongeval reeds genomen zijn.

Indien de door de kapitein of scheepseigenaar genomen maatregelen onvoldoende blijken om de verontreiniging of het risico op verontreiniging te beperken of ongedaan te maken, kan de overheid met bevoegdheid op zee (zie kader) ter plaatse instructies geven aan de kapitein of de scheepseigenaar. Indien de instructies de verontreiniging niet voorkomen of beperken, kan de Belgische overheid zelf alle noodzakelijke maatregelen nemen.

De overheid met bevoegdheid op zee neemt alle nodige noodmaatregelen op zee ter bescherming en ter vrijwaring van het mariene milieu tegen de mogelijke gevolgen van een verontreiniging of dreigende verontreiniging. Er moeten onder meer operationale interventieplannen worden opgemaakt. Bij het voorkomen, verminderen of bestrijden van verontreiniging op zee moet de overheid op een dusdanige wijze handelen dat er geen schade of risico's worden overgebracht naar een ander gebied of dat één vorm van verontreiniging niet wordt omgezet

in een andere. De bedoeling hiervan is dat de overheid bij de bestrijding van bv. olieverontreiniging geen overdadig gebruik maakt van chemische bestrijdingsmiddelen, producten die vaak kwalijker zijn voor het milieu dan de olie zelf. Het gebruik van deze middelen wordt dan ook beperkt.

Wie draait op voor de kosten?

De wet ter bescherming van het mariene milieu omvat een aantal zeer belangrijke bepalingen inzake het herstel van schade en milieuverstoring. De wet introduceert het beginsel van de objectieve (foutloze) aansprakelijkheid bij milieuschade en milieuverstoring. Dit impliceert dat de veroorzaker van de schade altijd aansprakelijk is en dat diegene die de schade of verstoring heeft veroorzaakt, de verplichting heeft deze te herstellen zelfs al heeft hij geen fout begaan. De wet maakt een onderscheid tussen milieuschade en milieuverstoring.

Milieuschade

Milieuschade is elke beschadiging, verlies of nadeel geleden door een aanwijsbare natuurlijke persoon of een rechtspersoon, die voortkomt uit een aantasting van het mariene milieu, wat er ook de oorzaak van is. Milieuschade kan worden gecompenseerd en worden uitgedrukt in een economische waarde. Hierbij wordt onder meer bedoeld: opruimingskosten van zeeverontreiniging, vergoeding voor beschadigde private of openbare eigendommen, vergoeding

voor persoonlijke bezittingen, de economische verliezen wegens inkomensderving voor diegenen die hun inkomsten rechtstreeks verkrijgen uit zeegebonden activiteiten (vissers, hoteliers, restaurants, exploitanten van het continentaal plat, enz.), vergoeding voor de overheid voor het inzetten van middelen ter voorkoming en beperking van de schade aan het mariene milieu. Het recht op herstel van schade kan worden gevorderd door diegene die de schade heeft ondergaan.

Milieuverstoring

Milieuverstoring gaat over een nadelige beïnvloeding van het mariene milieu, die niet valt onder de definitie van milieuschade. Milieuverstoring kan in beginsel niet in economische termen worden uitgedrukt en valt veelal niet onder de klassieke aansprakelijkheidsregelingen bij schade. Het betreft niet-economisch uitdrukbaar verliezen in het mariene milieu of delen ervan die niet verhandelbaar zijn, zoals bv. niet-commercieel exploiteerbare diersoorten (een met olie besmeurde zeevogel, een gekwetste zeehond). Het recht op herstel van milieuverstoring kan worden gevorderd door de Staat.

Besluit

De wet ter bescherming van het mariene milieu kadert in het internationale besef dat door de toenemende druk op het zee-milieu dringende beschermingsmaatregelen noodzakelijk zijn en poogt om op een meer geïntegreerde manier het mariene gedeelte van de Belgische kustzone duurzaam te beheren. Dit gebeurt door het voorzien van de eigenlijke natuurbehoudmaatregelen en maatregelen m.b.t. de diverse activiteiten in de zeegebieden. Daarnaast omvat de wet maatregelen m.b.t. preventie en beperking van verontreiniging.

Sommige bepalingen in de wet hebben een directe werking en behoeven geen verdere uitvoering: de zorgplicht, het verbod op jacht van zeevogels en zeezoogdieren enz. Veel andere bepalingen in de wet moeten echter nog verder worden uitgewerkt in uitvoeringsbesluiten. Belangrijke uitvoeringsbesluiten die nog moeten worden genomen zijn onder meer het instellen van beschermde gebieden, het opstellen van een lijst van beschermde soorten en het instellen van routeringsmaatregelen. Voor de bescherming van het mariene milieu en het vermijden van een verdere aantasting van de natuurwaarden in zee is het noodzakelijk dat niet langer wordt getalmd met dergelijke uitvoeringsbesluiten.

An Cliquet

Ter verduidelijking:

- **MARPOL verdrag:** het belangrijkste internationaal verdrag ter voorkoming van verontreiniging door schepen (MARine POLLution). Dit verdrag werd door de Internationale Maritieme Organisatie (IMO) opgesteld en is in 1973 van kracht geworden. In het verdrag staan regelingen met betrekking tot het lozen van olie en ander afval door schepen. Volgens een amendement van 1997 is de Noordzee en aangrenzende wateren – in navolging van de Middellandse Zee, de Baltische Zee, de Rode Zee, de Golf van Aden en het Antarctische gebied – een ‘special area’ inzake preventie van olieverontreiniging, wat concreet betekent dat elke lozing van olie er verboden is. Eveneens in 1997 werd aan de vijf bestaande Annexen van het verdrag een zesde toegevoegd die nu ook de luchtvervuiling door schepen aan regels onderwerpt.

- **Internationale Maritieme Organisatie (IMO):** een gespecialiseerd agentschap van de Verenigde Naties belast met het verbeteren van de maritieme veiligheid en het voorkomen van pollutie door scheepvaart. Het secretariaat van IMO is gevestigd in Londen. Meer informatie op: <http://www.imo.org>

- **Belgische territoriale zee:** een zone tot 12 zeemijl (ca. 22 km) gerekend vanaf de basislijn, d.i. de gemiddelde laagwaterlijn bij lage springtij niveaus (nullijn op de zee-kaarten). Binnen dit gebied heeft België

soevereine rechten zowel over lucht, water als bodem. Wel dient steeds onschuldige doorvaart te worden gegarandeerd aan vreemde schepen.

- **Belgisch continentaal plat (BCP):** vaak verkeerdelijk gebruikt als benoeming van het volledige gebied van 3500 km² waarover België enige rechten kan laten gelden en dat zich vanaf de basislijn tot maximaal 87 km zeewaarts uitstrekt. In juridische termen slaat het BCP evenwel enkel op de 2017 km², die zich situeren voorbij de 12 mijlsgrens. In dit gebied heeft België soevereine rechten over de exploitatie van de bodem, inclusief de levende organismen die zich in de bodem bevinden.

- **Belgische exclusief economische zone (EEZ):** deze zone is in oppervlak gelijk aan het BCP, maar behelst naast de bodem ook het bovenstaande water. Door de nieuwe EEZ wet van 22 april 1999 verkrijgt België heel wat bijkomende bevoegdheden, o.a. inzake het behoud en beheer van de natuurlijke rijkdommen.

- **Vogelrichtlijn:** een Europese richtlijn (79/409/EEG) ter bescherming van alle natuurlijke en in het wild levende vogelsoorten en de gebieden waar ze in de Europese Unie broeden, pleisteren en overwinteren. In Bijlage I van deze richtlijn is een lijst opgenomen van vogelsoorten die in Europa zeldzaam of bedreigd zijn.

- **Habitatrichtlijn:** eveneens een Europese richtlijn (92/43/EEG), dit ter bescherming van de natuurlijke leefgebieden die van belang zijn voor de instandhouding van de wilde fauna, uitgezonderd de vogelsoorten (die behandeld worden in de Vogelrichtlijn) en flora. Voor de uitvoering zijn twee richtinggevende bijlagen opgenomen. Bijlage I behandelt de kwetsbare, bedreigde of zeldzame habitattypes. Bijlage II omvat een lijst met kwetsbare, bedreigde of zeldzame soorten.

- **Ballastwater:** water door schepen opgeslagen in 20-40 ballasttanks om de stabiliteit (zowel op zee, als tijdens het laden en lossen in havens) te verhogen. De volumes ballastwater kunnen voor grotere schepen al snel oplopen tot 10.000 m³ en meer. In dit natuurlijk zoet, brak of zeewater komen allerlei planktonische diertjes en plantjes voor die vervolgens de gehele wereld worden rondgevoerd en bij het ontballasten ongewenste effecten kunnen veroorzaken in hun nieuwe omgeving.

- **Overheid met bevoegdheid op zee:** cf. art. 2, 12° van Wet mariene milieu = “elke waterschout, elke agent van de zeevaartpolitie, elke gezagvoerder van een patrouillevaartuig, elke ambtenaar of agent van de Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee, elke daartoe door zijn hiërarchische overste gemandateerde officier of onderofficier van de Marine en elke door de minister aangewezen beëdigde ambtenaar”

MD

Niemand is gebaat bij olieverontreiniging van de zee